

23.09.2020

ה' בתשרי, תשפ"א

הנדון: התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב

הנבחנים בשנת הלימודים תשפ"ב (מעקב והגשת תיקים לוועדה המחוזית בתשפ"א)

פתיחה

כבכל שנה מוגש לעיונכם חוזר הכולל את ההנחיות והנהלים המעודכנים בתחום ההתאמות בדרכי ההיבחנות בבחינות הבגרות. התאמות אלו מיועדות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב שקשייהם באים לידי ביטוי באופן הבעת הידע הנרכש.

עיקרי ההנחיות דומים לאלה מהשנה החולפת ומביאים בחשבון גם את הלמידה מרחוק נוכח משבר הקורונה, שזימנה ללומדים אתגרים לצד הזדמנויות. גם השנה, חשוב להדגיש את ההתארגנות הבית ספרית בתחום ההתאמות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, לרענן את הנהלים, לחדד אותם, להבהיר נושאים שלא היו ברורים ולהצביע על שינויים. בנוסף, **נמשיך לעקוב מקרוב, תוך הקשבה לנעשה בשדה והתייחסות לצרכים ואתגרים אותם נפגוש בדרכנו. במידה ויידרש שינוי נפעל בהתאם.**

החוזר מציג לצוותי החינוך עקרונות להתבוננות בבואם לדון בנחיצות ההתאמות בדרכי ההיבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים אלה, גם בתקופה שבה הלמידה המקוונת מרחוק היא חלק משגרת העבודה, ויש בה נדבך נוסף ללמידה ולהיכרות עם התלמיד. ההתבוננות ברצף החינוכי מדגישה את מקומו של כל הצוות החינוכי: מחנכים, מורים מקצועיים, יועצים, רכזי לקויות למידה, מת"לים, רכזי השתלבות, רכזים פדגוגיים, רכזי שכבה ובעלי תפקידים נוספים הרלוונטיים לתחום.

למידע ששולח בית הספר לוועדות ההתאמה המחוזיות יש חשיבות מרכזית בעת הדיון בבדיקת הזכאות להתאמות בבחינות הבגרות, ואין תחליף למידע שמעביר המורה המלמד את התלמיד. ככל שהתהליך יכול מעורבות של אנשי צוות רבים יותר, כך תתקבל החלטה נכונה יותר בעבור כל תלמיד, ואיכות המידע שיועבר לוועדות יהיה רלוונטי ומדויק יותר. גם מעורבותם של התלמידים והוריהם בתהליך חשובה ביותר ואף הכרחית להצלחה.

הנהלת בית הספר והצוות החינוכי המוביל מתבקשים לעיין היטב בנהלים כבר בתחילת שנת הלימודים ולפעול בהתאם, ולהתכנס להחלטות מבוססות מידע לקראת ההיערכות להגשת בקשות לוועדה המחוזית. אם יש נושאים שאינם ברורים לצוות, חשוב לערוך בירור עם המדריכים המחוזיים ללקויות הלמידה.

בתוך כך, אנו שמחות לעדכן אתכם :

- **הקמת מערך וועדות התאמה במחוז החרדי:** שמחות לבשר על הקמת מערך ועדות התאמה מחוזיות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב במחוז החרדי. הדיונים לקראת בחינות הבגרות במועד קיץ תשפ"א מתקיימים כבר השנה גם במחוז החרדי. לפיכך, מעתה יוגשו למחוז החרדי כל הבקשות לדיון בוועדות התאמה מחוזיות של בתי הספר אשר שייכים למחוז החרדי.
- אסדרת בחינת הזכאות להתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות בתוכנית "מלקויות ללמידה" - התוכנית "מלקויות ללמידה" פותחת דרך חדשה לכלל המערכת לאיתור וטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב בהתמודדותם עם הלמידה ועם ההיבחנות, מסייעת להם בהקניית מיומנויות שיסייעו במימוש יכולותיהם בעתיד ובכך היא תורמת גם למניעת תהליכי נשירה.

זהו תהליך חינוכי ומקצועי מיסודו המערב גורמים רבים בתהליך התלת שנתי. לפיכך הוא מתבצע בשלבים, כשכל שלב מתבסס על הלקחים שהופקו מהשלב שקדם לו תוך משוב הדדי, בקרה ופיקוח.

כזכור, בשנת הלימודים תשע"ח החלנו ביישום התוכנית "מלקויות ללמידה" בחטיבות הביניים ב-15 רשויות מקומיות ברחבי הארץ וכעת היא פועלת ב- 37 רשויות עם אופק ליישומה באופן הדרגתי בכל חטיבות הביניים. תלמידי המחזור הראשון (תשע"ח) מרשויות אלה, לומדים בשנה"ל הנוכחית- תשפ"א בכיתה י'. בהתאם למתווה התוכנית, צוותי החינוך איתרו את התלמידים המתקשים, העניקו סיוע והתערבות מותאמים לתלמידים שזקוקים לכך, ונבדק הצורך בהתאמות בדרכי ההבחנות בתיכון. כלומר, התלמידים מ- 15 הרשויות המקומיות שקיבלו זכאות להתאמות בדרכי היבחנות מגיעים לתיכון עם מידע המתועד בתיק סמ"ל ועם זכאותם להתאמות שאושרו בעבורם כמפורט בהמשך בעמוד 13 במסמך המלא. מהלך דומה יתקיים השנה גם בעבור תלמידי כיתות ט בשנה"ל תשפ"א בכל 37 הרשויות המקומיות שבתוכנית. התלמידים יאובחנו בהתאם להמלצת ביה"ס, ובקשותיהם להתאמות יידונו במערך האבחון "מלקויות ללמידה" שבשפ"ח. המלצת צוות בית הספר תתבסס על התהליך הפסיכופדגוגי בכתות ז-ט.

יש לציין כי התקבל משוב חיובי מיישום התוכנית ב-183 חטיבות הביניים בשנה"ל תשע"ח-תש"ף, והוא מצביע על שביעות רצון גבוהה של כלל השותפים במערכת החינוך.

למידע נוסף על התוכנית ניתן לעיין בחוברת: [מלקויות ללמידה - התוכנית המערכתית](#).

נוסף על כך, לנוחותכם פרסם אגף לקויות למידה והפרעת קשב מספר חוברות שתוכלו להסתייע בהן :

למידה מרחוק: כשלקות למידה והפרעת קשב פוגשות את הלמידה המקוונת מרחוק

מסמך זה נכתב עקב השינויים שהתרחשו בבתי הספר נוכח משבר הקורונה. הנחת העבודה היא שהלמידה תתאפיין במעברים שבין למידה מרחוק לבין למידה בבית הספר. זהו מסמך עם המלצות יישומיות שנכתב בשיתוף נציגים מהאקדמיה. [להלן קישור למסמך](#).

יישום ההתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב
ההצלחה של יעילות התאמות אלה תלויה במידה רבה בבדיקה מעמיקה ומקיפה והתערבות מתאימה
לצד תרגול התלמידים הזקוקים להן. **על שינויים שחלו במסמך זה יש להתעדכן בחוזר הנהלים**
העדכני. להלן קישור למסמך: [יישום ההתאמות בדרכי היבחנות](#).

"התגובה להתערבות" RTI-

החוברת מסייעת באופן מקצועי בתהליכי האיתור, ההערכה וההתערבות בהיבטים לימודיים
ופסיכופדגוגיים וכוללת עיון בידע התיאורטי ובמחקרים בנושא. החוברת משלבת תאוריה והדגמה
מפורטת של תהליכי התערבות בכיתה ובקבוצה. להלן קישור לחוברת [מודל התגובה להתערבות](#).

אנו מקוות שתהליכים אלה, הנוגעים בהיבטים השונים בטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת
קשב והמדגישים התערבות וסיוע בתהליכי למידה, משמעותיים וחשובים בעבור כל מי שעוסק
בחינוך. הדגש על המעבר מאיתור לטיפול, הוא ביטוי לעידן חדש שבו ההתערבות, הטיפול
וההתקדמות של התלמיד קודמים לשימוש בהתאמות בדרכי היבחנות.

בכל שאלה אפשר לפנות לצוות המדריכים של אגף לקויות למידה והפרעת קשב במחוז ולהסתייע בו.

בברכת שנה טובה,

דני ז'ורנו	לילי טלדן
מנהלת אגף לקויות למידה	ממונה על מערך תהליכי אבחון והתאמות
והפרעת קשב, שפ"י	אגף לקויות למידה והפרעת קשב, שפ"י

העתקים:

ד"ר שוש נחום, סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי
ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית
ד"ר עופר רימון, מנהל מינהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
מנהלי מחוזות
גבי עינב לוק, מנהלת אגף בכיר שפ"י
גבי דסי בארי, מנהלת אגף א' לחינוך על-יסודי
מר דויד גל, מנהל אגף בכיר בחינות (פדגוגי)
גבי סימה עובדיה פורצנל, מנהלת אגף יישומי חוק ומדיניות במערכת החינוך ויו"ר וועדת ערעורים
גבי רחלי אברמזון, מנהלת אגף א' חינוך מיוחד
מר חיים מויאל, מנהל אגף א' חינוך לילדים ונוער בסיכון
ד"ר חוה פרידמן, מנהלת אגף פסיכולוגיה, שפ"י
גבי אלה אלגריסי, מנהלת אגף ייעוץ, שפ"י
גבי דליה פניג, סגנית יו"ר המזה"פ ומנהלת אגף א' פיתוח פדגוגי
גבי מיכל מנקס, ראש מינהל חינוך וחברה במרכז השלטון המקומי
מר אבי קמינסקי, יו"ר איגוד מנהלי מחלקות חינוך
מר רן ארז, יו"ר ארגון המורים
גבי יפה בן דוד, יו"ר הסתדרות המורים
גבי דבורה ראנד, מנהלת חטיבה יישומים בחינוך
מפקחים רפרנטים לקוויות למידה
מר מרום שיף, יו"ר פורום וועדי ההורים הישובים
יושבי ראש וועדות התאמה מחוזיות
מר צבי יערי, רכז פורום אבחון ולקוויות למידה, אגף פסיכולוגיה
מדריכי לקוויות למידה: מרכזים, ארציים ומחוזיים

תוכן עניינים	עמוד
1. כללי	7
2. קווים מנחים לצוות החינוכי.....	7
2.1 רקע	
2.2 הוועדה הבית ספרית	
2.3 דיוני הוועדה הבית ספרית בהתאמות שבסמכות בית הספר	
2.4 נקודות עזר לדיון בוועדה הבית ספרית לכל ההתאמות המחייבות אבחון	
2.5 התבוננות והתנסות בדרכי הוראה ולמידה במהלך השנה	
2.6 קשר עם הורים	
3. שינויים והדגשים	13
3.1 הגשת בקשות לדיון בוועדת התאמות מחוזית בצל הקורונה	
3.2 מערכת אינטרנטית להגשת בקשות לדיון בוועדות התאמה מחוזיות בהתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב	
3.3 התוכנית "מלקויות ללמידה"	
3.4 ביטול ההתאמות : הכתבה ושעתוק	
3.5 השמעת שאלון הבחינה	
3.6 תרגול הבחינות באמצעות הקלדה במערכת ה iTest	
3.7 הדגשים בהגשת הבקשות להתאמות בדרכי היבחנות	
4. טבלה מרכזת פירוט ההתאמות בדרכי היבחנות והנחיות להגשת הבקשות לוועדת התאמות מחוזית	16
5. הבהרות על פי סוגי התאמות.....	20
5.1 הקלדת תשובות הבחינה	
5.2 השמעת שאלון	
5.3 היבחנות בעל פה	
5.4 בקשה להיבחנות במבחן מותאם	
6. הבהרות על פי מקצועות ותוכניות מיוחדות.....	22
6.1 במקצוע אנגלית	
6.2 שפות זרות נוספות	
6.3 במקצוע עברית : הבנה, הבעה ולשון (מגזר יהודי), ערבית : הבנה, הבעה ולשון (למגזר שאינו יהודי) ועברית (למגזר שאינו יהודי)	
6.4 התאמות בדרכי היבחנות במקצועות מדעיים (מקצועות דלי מלל : מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, מחשבים) או רבי מלל – ביולוגיה)	
6.5 במקצוע מתמטיקה	
6.6 מקצועות שאין בהם נספח מתאים	
6.7 כיתות/תוכניות מיוחדות (לא כולל חנ"מ)	

25.....	7. נוהל הגשת הבקשות לוועדות התאמה מחוזיות.
	8. לוח הזמנים להגשת בקשות להתאמות בדרכי היבחנות לוועדות התאמה
26	מחוזיות.
26	9. ועדות ערר .
	9.1 הגשת ערעור על החלטת וועדה בית ספרית
	9.2 הגשת ערעור על החלטת הוועדה המחוזית/חריגים – ועדת ערעורים עליונה
	9.3 נוהל הגשת ערעור
28	10. אגף הבחינות וועדת חריגים .
29	11. תרשים התאמות בדרכי היבחנות .
30	12. נספחים .

לאישור ההתאמות בדרכי היבחנות חשיבות רבה לתלמיד לטווח המייד ולטווח הארוך. בדיון בבקשה יש להתייחס להשלכות ארוכות טווח כמו מניעת תרגול ופיתוח מיומנויות חשובות ולשקול את אישור ההתאמה רק כאשר הצוות השתכנע כי התלמיד לא יצליח לבטא את ידיעותיו בלעדיהן. לשם כך, יש לערוך דיון מעמיק ברמת תפקודו של התלמיד ובנחיצות ההתאמות שבסמכות הוועדה הבית ספרית. בתהליך אישור הבקשה בוועדה הבית ספרית המסמך הקביל (מסמך רפואי או אבחון דידקטי או פסיכודידקטי) הוא חלק ממכלול המסמכים שצריכים להיות מונחים בפני הוועדה הדנה בבקשה. עם קבלת חוות הדעת של המאבחן חשוב לקיים שיחה עם התלמיד ועם הוריו ולהסביר את חשיבות ההתנסות הלימודית, ההקניה ורכישת המיומנויות להתמודדות עם הקשיים, עד תום לימודיו ובחייו הבוגרים. כמו כן חשוב להבהיר לתלמיד ולהוריו את חלקו של האבחון כחלק ממכלול.

חוזר זה מפרט את ההנחיות לאופן הטיפול בבקשות להתאמות בדרכי היבחנות בעבור תלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, לרבות תלמידים אשר היו זכאים לתמיכה מסל השילוב המוסדי בחטיבת הביניים¹, הלומדים בשנת הלימודים תשפ"א בכיתה י' ועתידים להיבחן בבחינות הבגרות החל משנות הלימודים תשפ"ב. החוזר מפרט את רשימת ההתאמות שניתן לבקש/לאשר, את הגורם המוסמך לאישורן ואופן הגשתן, את ההנחיות העקרוניות והנהלים, את התרשים להיערכות בית הספר ואת פירוט השלבים הכלולים בתהליך הדיון בהתאמות בדרכי היבחנות, כמו גם לוח זמנים להגשת הבקשות.

כדי לסייע בעבודתכם המקצועית, עומדים לרשותכם נספחי חובה ומידע (נספחים 1-12, 14) ונספחי רשות (נספחים א-ג) המצורפים לחוזר נהלים זה.

2. קווים מנחים לצוות החינוכי לקראת ובעת הדיון באישור הבקשה בוועדה הבית ספרית ובקבלת החלטה להגשת בקשה לוועדה המחוזית

2.1 רקע

התאמות בדרכי ההיבחנות נועדו לשקף כראוי את הידע והמיומנויות שנרכשו. לכן, יש לוודא כי אכן קיימת רמת ידע ומיומנות נרכשת התואמת את רמת הבגרות. יש לשים לב כי הידע הנבדק אינו המהות הנמדדת (לדוגמא, מיומנויות הקריאה והכתיבה הן המהות הנמדדת במקצועות השפה, ולא האמצעי כמו בתחומי הדעת האחרים).

התאמות אלו, יש בהן לפצות על קשיים (שמקורם נורו התפתחותיים) של התלמיד בהבעת הידע שרכש, ולא להעלות את הציון לכשעצמו. ספר האבחנות הפסיכיאטריות החמישי- DSM 5 קבע את האבחנה וההבדל בין לקות למידה (ממקור נוירולוגי) לבין הפרעת למידה. האבחנה מדגישה כי לקות למידה שאובחנה אצל התלמיד לא תיצור בהכרח הפרעת למידה, ולכן אין עצם קיומה של לקות מחייב בהכרח

¹ בכל מקום בחוזר בו מצוין "תלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב", ההנחיות כוללות גם תלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב אשר היו זכאים לתמיכה מסל השילוב המוסדי בחטיבת הביניים. לגבי התאמות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב אשר זכאים לשירותי חינוך מיוחדים מתוקף החלטות ועדת השמה/ זכאות ואפיון, ניתן לעיין בחוברת הקמת בסיס הדיווח תשפ"א, פרק החינוך המיוחד.

התאמות בדרכי היבחנות. מכאן, בתהליך ההוראה-למידה קיימת חובה לוודא עד כמה מבחן ללא התאמות מאפשר את הבעת הידע.

חשוב לזכור כי קיימת שונות טבעית ביכולות ובהישגים של כלל התלמידים. על כן, חשוב לתת את הדעת למקור הקושי ולערוך הבחנה בין נחיצות ההתאמות בדרכי ההוראה והלמידה לעומת נחיצות ההתאמות בדרכי ההיבחנות. הקניית המיומנויות בדרכי ההוראה והלמידה ותרגולן לאורך שנות הלימוד הן חשובות, משמעותיות, מקדמות ותורמות לשיפור המיומנויות הנרכשות.

2.2 הוועדה הבית ספרית

2.2.1 לקראת הדיון בוועדה הבית ספרית יש לוודא שכל המסמכים מונחים בפני הוועדה. הדיון בוועדה הבית ספרית יתקיים למטרות אלה:

א. בחינת נחיצות אישור ההתאמות שבסמכות בית הספר עם אבחון ובלעדיו.
ב. בחינת נחיצות ההתאמות טרם הגשת הבקשות לוועדה המחוזית.
הדיון בוועדה הבית ספרית יתועד על פי הנדרש בנספח 6 של חוזר זה: "תמצית דיון בהתאמות בדרכי היבחנות בוועדה בית ספרית".

2.2.2 הרכב הוועדה הבית ספרית – הרכב הוועדה הבית ספרית יכול להיות הרכב המועצה הפדגוגית שמתכנסת במהלך השנה או ההרכב הזה:

- ✓ יו"ר הוועדה, מנהל בית הספר או נציגו
- ✓ מחנך הכיתה
- ✓ יועץ השכבה
- ✓ רכז השכבה
- ✓ מורים מקצועיים
- ✓ פסיכולוג בית הספר (על פי האפשרויות הקיימות)
- ✓ מת"ל- מעריך תפקודי למידה (על פי האפשרויות הקיימות)
- ✓ רכז השתלבות (במידה ויש)
- ✓ רכז לקויות למידה או רכז התאמות
- ✓ מורת שילוב, בהתייחס לתלמידים זכאי תכנית שילוב (על פי האפשרויות הקיימות)
- ✓ גורם נוסף – שיכול לתרום לדיון המקצועי בהתאם לרלוונטיות ושיקול דעת בית הספר

החלטת הוועדה תהיה קבילה אם תתקבל על ידי שלושה חברי וועדה לפחות הכוללים את יו"ר

הוועדה, מחנך הכיתה, יועץ השכבה/ רכז ההתאמות

2.3 דיוני הוועדה הבית ספרית בהתאמות שבסמכות ביה"ס:

2.3.1 התאמות ללא צורך באבחון (הארכת משך הבחינה ב-25% והגדלת שאלון הבחינה):

עקב ריבוי האישורים להתאמה "הארכת זמן" אנו מבקשים להקפיד על הנהלים, גם כאשר הדיון נערך ללא אבחון. הדיון בוועדה הבית ספרית בבקשה להארכת זמן ו/או הגדלת השאלון יתקיים על פי העקרונות שיפורטו בהמשך בעמוד 9 ויתועד בנספח 14 (חדש). יש לתעד את דיוני הוועדה באופן מפורט, כולל שמות הנוכחים ותפקידם ופירוט השיקולים שהנחו את הוועדה

הבית ספרית בהחלטתה. כל המסמכים והפרוטוקולים של הדיונים יישמרו בתיקו של התלמיד לצורכי בקרה.

הדיון בוועדה הבית ספרית בבקשה להארכת זמן והגדלת שאלון הבחינה יתקיים על פי אותם העקרונות ובאותו האופן שנערכים לקראת הדיון בבקשות להתאמות ברמה 2-3.

2.3.2 קיום מנחים לדיון בבחינת זכאות לשימוש בהארכת הזמן ו/או הגדלת שאלון הבחינה בבחינות הבגרות

בחינת הבגרות מיועדת להערכת ידיעותיו של התלמיד במקצועות השונים. בחינות הבגרות אורכות כמה שעות בהתאם לתחום הדעת ולהיקף התכנים. משכן נקבע מראש ביחס להספק רוב התלמידים.

במהלך שנות הלימוד הצוות החינוכי בבית הספר מקנה לתלמידים כלים ומיומנויות להתארגנות ולעבודה בזמן המוקצב. כאשר עולים קשיים, חשוב שבעתיים להקנות כלים להתמודדות עם מאפייני הקשיים הללו בהתאם ללקות או למגבלה, כדי שהתלמידים יוכלו לעקוף אותם ולהתמודד עם מבנה המבחן הנתון. **אולם**, קיימים מצבים שונים בחייהם של התלמידים העשויים למנוע מהם להביע את ידיעותיהם בזמן הנקוב של הבחינה או באופן הצגתה החזותי. במצבים אלה חשוב מאוד לאפשר לתלמידים את הארכת הזמן או את הגדלת שאלון הבחינה.

אישור השימוש בהארכת זמן ו/או הגדלת שאלון הבחינה היא החלטה בעלת משמעות לתלמיד, ולכן יש לערוך דיון מעמיק ובדיקה מקיפה להערכת רמת תפקודו של התלמיד אשר לנחיצותו, וכן לוודא כי רמת הידע של התלמיד מתאימה. זה חמש שנים שמשרד החינוך מאפשר לוועדה הבית ספרית לדון בנחיצות הארכת זמן הבחינה והגדלת שאלון הבחינה בהתבסס על העדויות ללא החובה להתבסס על אבחון או על מסמך קביל אחר. לכן יש להפעיל שיקול דעת מושכל.

2.3.3 טבלה מסייעת בעת קבלת ההחלטה:

היבטאות שונים בבחינת הבגרות	מקור הקושי-		
	על רקע לקויות למידה והפרעת קשב	על רקע רפואי (פסיכיאטרי, נכות, מחלה)	על רקע רגשי
הארכת זמן	על רקע הפרעת למידה שמקורה נוירולוגי, כגון איטיות בקריאה, איטיות בכתיבה, איטיות בתהליכי עיבוד וארגון מידע, קשיים התפתחותיים ראשוניים מתמשכים בתחום המוטוריקה שמשפיעים על התאום, קשיים בהתארגנות וקשיים בקשב ובריכוז.	במקרים של מגבלות קבועות או זמניות על רקע אבחנה רפואית, אשר משליכות על תפקודו האקדמי של התלמיד ומונעות את הבעת הידיעות שרכש. ההתאמה תינתן בכפוף להצגת מסמכים רפואיים עדכניים. אם האבחנה זמנית (כגון שבר) יש לחדש את הדיון מעת לעת.	במקרים, המגובים במסמכים תומכים, שבהם למצב הרגשי בו נתונים התלמיד או המערכת יש השפעה על הבעת הידע בעת ההיבחנות. (כגון מצב משפחתי, אירוע ביטחוני, חרדת בחינות בעלת תסמינים גופניים ומוחשביים קוגניטיביים). אם האבחנה זמנית יש לחדש את הדיון מעת לעת (לדוגמה: טרגדיה במשפחה).
הגדלת שאלון	על רקע קשיים בעיבוד חזותי או בקשב חזותי או קושי לעקוב אחרי רצף המלל במהלך הקריאה	נוסף על הפירוט לעיל לקות ראייה או קשיים משמעותיים במיקוד הראייה	

2.3.4 עקרונות לדיון בוועדה (הארכת זמן והגדלת שאלון הבחינה):

- ✓ בבחינת מקור הקושי בתפקודו של התלמיד במקצועות המבוקשים יש לוודא כי הקושי נובע מאחת הסיבות הבאות או יותר: הפרעת למידה על רקע לקות למידה, אבחנה רפואית (פסיכיאטרית, נכות או מחלה) או קשיים רגשיים והתפתחותיים מתמשכים המגובים במסמכים.
- ✓ בחינת ההיסטוריה הלימודית/רפואית/רגשית והסיוע שהתלמיד קיבל עד כה.
- ✓ מידע שעלה מחוות הדעת של המורים השונים, מהמבחנים וגיליון הציונים/התעודות של התלמיד וכן מהערכת המורה בנוגע להשפעת הקושי על הבעת הידע.
- ✓ רמת הידע והישגי התלמיד במבחנים: באיזו מידה הליקויים פוגעים בהבעת הידע של התלמיד (ולא ברכישתו), והאם רמת הידע של התלמיד תואמת את רמת הידע הנדרשת בבחינות הבגרות?
- ✓ אפשר להיעזר במחווים שונים המסייעים בקבלת ההחלטה, כגון [\(נספח א1\)](#): איתור ראשוני – שאלון למורה, [נספח ב](#): בדיקה להיכרות והתבוננות בתלמיד בתחום הקריאה.

* יש לתעד את הממצאים בטופס הוועדה הבית ספרית בנספח 14.

2.4 נקודות עזר לדיון בוועדה הבית ספרית לכל ההתאמות המחייבות אבחון:

1. בחינת מקור הקושי בתפקודו של התלמיד במקצועות המבוקשים (יש לוודא כי מקור הקושי אינו נובע מסיבה אחרת, כמו חסך לימודי, העדר תפקוד תלמידאי, חוסר עניין, היעדרויות, היעדר פניות רגשית ועוד). **דגש מיוחד והקפדה נדרשים בעקבות משבר הקורונה, המחייב דיוק בנוגע למקור הפער.** כגון: יש לוודא כי הפער אינו פועל יוצא של מגוון השלכות הנגזרות בתקופת שינוי זו, כגון פערים בלמידה עקב חוסר בציוד הדרושים ללמידה מרחוק, פער דיגיטלי בהפעלת אמצעים מקוונים, פער במשמעת העצמית ובמכוונות העצמית ללמידה, פער ביכולת, זמינות ובנגישות ההורים לסייע לילדיהם, השפעת הריחוק על הכישורים החברתיים והרגשיים ועוד.
2. בחינת ההיסטוריה הלימודית והסיוע שקיבל עד כה
3. מידע העולה מחוות הדעת של המורים ומהמבחנים
4. גיליון הציונים/התעודות של התלמיד וכן הערכת המורה ומידת ההלימה לקושי/חוזקות
5. עד כמה המבחנים המצורפים תואמים את רמת הידע הנדרש ואת הסטנדרטים המצופים במקצועות בהם אמור התלמיד להיבחן?
6. עד כמה רמת הידע של התלמיד תואמת את הרמה הנדרשת בבחינות הבגרות?
7. מבחנים: באיזו מידה הליקויים פוגעים **בהבעת הידע** של התלמיד (ולא ברכישתו)?
8. ההערכה החלופית: באיזו מידה הליקויים פוגעים ביכולת התלמיד להציג את הידע שרכש באמצעות ההערכה החלופית?
9. מידע מהאבחון (גם מאבחון קודם, אם יש), כולל התייחסות לרקע ההתפתחותי והחינוכי ולממצאים התומכים/לא תומכים בבקשה במקרים שבהם התלמיד אובחן **לפחות שישה חודשים לפני הדיון הסופי**
10. האם ההתאמה המבוקשת היא לא המהות הנמדדת, למשל במקצועות עברית ואנגלית?

11. יש להקפיד ולהתבסס על אבחונים הנערכים לפחות שישה חודשים לפני הגשתם לוועדה המחוזית ועל פי הדרישות וההנחיות של אגף לקוויות למידה והפרעת קשב. כדאי לעיין [בדף מידע למאבחן](#).

2.5 התבוננות והתנסות בדרכי הוראה ולמידה במהלך השנה:

2.5.1 תיעוד ומעקב רציף לאורך השנה ולא רק לקראת הכנת התיק לוועדות. תהליכי התיעוד נדרשים מיד עם איתור התלמיד כמתקשה ובהתאם לצורך ייערכו ויתועדו בדיקות נוספות. **לנוכח מגפת הקורונה וחוסר הוודאות בדבר היכולת לאסוף מידע באופן פרטני, חשוב שבעתיים לאסוף מידע בכל נקודת זמן אפשרית בין כותלי בית הספר** (לצלם מחברות, לשמור עבודות ומבחני תלמיד וכו'). חשוב להקפיד ולהתבונן בתלמידים עם לקוויות למידה בנקודות זמן שונות ולשאוף להיכרות מעמיקה ומשמעותית מתוך דרכי ההוראה והלמידה השוטפות, גיבוש תובנות על דרכי למידה מותאמות והקפדה על התנסויות מגוונות בדרכי הלמידה ובדרכי ההוראה.

2.5.2 למידה מרחוק – למידה מרחוק היא נדבך נוסף בדרכי ההוראה וההיכרות עם התלמיד, לכן ההתייחסות לאופן למידה זה תעשה בדומה ללמידה מדרכי ההוראה המגוונות בכיתה. כלומר, אין הכוונה לדלות מידע על הלמידה מרחוק במיוחד לוועדות ההתאמה, אלא להכיר את היכולות ואת מגבלות הלמידה של התלמיד ובכללם את התמודדותו עם הלמידה מרחוק. בחוות דעת הצוות החינוכי אפשר להכליל את ההתייחסות ללמידה מרחוק בכל אחת מהשאלות המופיעות בנספח 3 תוך התייחסות לחסמים או הזדמנויות בלמידה. לעיונכם מסמך שפרסם אגף לקוויות למידה והפרעת קשב העוסק בנושא:

[כשלקות למידה והפרעת קשב פוגשות את הלמידה המקוונת.](#)

2.5.3 בדיקה ראשונה מומלץ לבצע מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מהשליש הראשון של כיתה י. לקראת סוף שנת הלימודים תיערך התבוננות נוספת על כל התהליכים המתועדים שהתרחשו במהלך השנה על ידי הוועדה הבית ספרית ויישקל הצורך בהתאמות בדרכי היבחנות בעבור התלמידים. במידת הצורך יש להגיש בקשות לוועדה המחוזית על פי נהלים אלה בלבד ועל פי לוח הזמנים המפורט בהמשך (בעמוד 26).

יש להדגיש, כי מכיוון שמדובר בתהליך שאמור להתבצע לאורך שנת הלימודים ועל מנת לאפשר לתלמיד לבטא את ידיעותיו בצורה מיטבית, מומלץ לבצע מבחן אחד במחצית א' ולפי הצורך מבחן נוסף רגיל עם התאמות במחצית ב'. אין לבחון את התלמיד במספר מבחנים במקצועות שונים או במספר התאמות באותו היום. הבחינות במקצועות רבי המלל יתקיימו כאמור, בשתי מחציות נפרדות על פי לוח המבחנים השכבתי עם כל תלמידי הכיתה. העדויות יאספו משני מבחנים רבי מלל שניתן ללמוד מהם, עפ"י לוח הבחינות השכבתי ולא משנה באילו מקצועות. את העדויות מומלץ לאסוף לאורך השנה ולצרפם. כמו כן, חשוב כי אורך המבחן המקורי לא יעלה על שני שיעורים אקדמיים רצופים. בית הספר יוכל להציג מסמכים נוספים פרט למבחנים, בתנאי שהם משקפים כיאות את צרכיו של התלמיד.

2.5.4 קבלת החלטה תתקבל על בסיס אינטגרציה של המידע מהמקורות השונים.

לצורך אישור הבקשה שבסמכות בית הספר או החלטה להגשה לדיון בוועדה המחוזית, חובה לתעד את הדיון וכן שיתקיימו המאפיינים הבאים:

- ✓ הסכמה של לפחות שלושה קולות מתוך חברי הוועדה הבית ספרית על הבקשה הספציפית.
- ✓ המלצה ברורה של רוב מורי התלמיד, כולל המורה המלמד את המקצוע המבוקש.
- ✓ רמת הידע של התלמיד היא הרמה הנדרשת להיבחנות בבחינות הבגרות.
- ✓ האיתור הראשוני בתחילת שנת הלימודים מצביע על קושי למרות ההתערבות הלימודית.
- ✓ מחווני המורים נמצאים בהלימה האחד לשני.
- ✓ במקרים שבהם הומצא/ נדרש אבחון, חוות דעת המאבחן מצביעה על לקות ספציפית משמעותית, המצדיקה את הבקשה.
- ✓ **היבחנות ללא התאמות אינה מאפשרת את הבעת הידע הקיים בהתאם לרמת התלמיד, ולא נמצאו דרכים אחרות לפיצוי על הקושי בהעברת הידע הקיים למרות התערבות לימודית, הקניית מיומנות וידע נדרש.**

מסמכים נוספים שיוכלו לסייע לדיון בנחיצות ההתאמות: שאלון איתור ראשוני (למורה, לתלמיד, להורה, נספחים 1א+2א+3א), מחוון מורה (נספח ב), תיעוד מפורט של דיונים ותהליכי התערבות מכל סוג בתחום הרגשי, האקדמי ועוד.

2.6 קשר עם הורים:

לקשר השוטף והרציף עם הורי התלמיד יש חשיבות רבה. בידיהם לסייע, לכוון ולתמוך בו. להלן נקודות חשובות לתשומת לב צוותי החינוך:

1. **החלטת הוועדה הבית ספרית:** מעורבות של התלמיד והוריו לאורך התהליך חשובה מאוד ולכן מומלץ להזמין להסבר, התייעצות וקבלת החלטה. הדבר חשוב במיוחד כאשר הוועדה הבית ספרית החליטה לדחות את הבקשה. אם מסיבה כלשהי לא התקיימה פגישה, בכל מקרה יש לעדכן את ההורים ואת התלמיד ולהסביר את ההחלטה שהתקבלה.
2. **זכות ערר:** להורים ולתלמיד קיימת זכות ערר על החלטת הוועדה הבית ספרית, הערעור יוגש לוועדה המחוזית באמצעות בית הספר.
3. **זכות ההורים:** הורים שביקשו לעיין במסמכים המוגשים לוועדה הבית ספרית או המחוזית יהיו רשאים לעשות כן.
4. **הורים גרושים:** במקרה של הורים פרודים או גרושים, על ביה"ס ליצור קשר, ככתוב בחוזר מנכ"ל "הקשר בין מוסדות החינוך ובין הורים פרודים או גרושים" מספר 178 תשע"ד - [לקישור לחץ כאן](#).
5. **החזרת תשובת הוועדה המחוזית:** עם קבלת תשובות הוועדה המחוזית מומלץ להזמין את התלמיד ואת הוריו להסבר התשובה שהתקבלה. אם זה לא מתאפשר, חשוב לוודא שטופס התשובה יועבר אליהם בדרך אחרת. הדבר חשוב במיוחד אם בקשת התלמיד הוגשה על ידי בית הספר לוועדה המחוזית ונדחתה. במקרה זה חשוב לשתף את ההורים והתלמיד בשיקול הדעת לאפשרויות השונות (כגון התאמות חלופיות ועיתוין) וליידע אותם בדבר הזכות לערר אם קיימת.

6. **מכתבים להורים:** עקב ניסיון העבר, אתם מתבקשים **שלא** לפרסם חוזרים ומכתבים להורים בנושא זה, אלא להפנות למידע ועיון בחוזרים המפורסמים על ידי אגף לקווים למידה והפרעת קשב.

3. שינויים והדגשים

3.1 **הגשת בקשות לדיון בוועדה המחוזית בצל הקורונה:** לקראת שנת הלימודים הבאה יש להיערך בזמן לאיסוף המידע ולתיעודו בכל הזדמנות שבה התלמידים נמצאים בבית הספר. צוות אגף לקווים למידה והפרעת קשב בשפ"י, קשוב להנחיות ולתנאים המשתנים ובמידת הצורך יעדכן בכל שינוי.

3.2 **מערכת אינטרנטית להגשת בקשות לדיון בוועדות התאמה מחוזיות בהתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקווים למידה והפרעת קשב:** המערכת האינטרנטית להגשת בקשות לדיון בזכאות להתאמות בבחינות הבגרות נמצאת בפיתוח, ותהיה חלק ממערכת בגרורות מתוקשבת שתנהל את כל נושא בחינות הבגרות באופן מתוקשב. בשנת הלימודים תש"ף עסקנו בפיתוח מואץ של המערכת בשיתוף ארבעה בתי ספר משלושה מחוזות שונים. הובאו בחשבון תהליכי הלמידה והפקו לקחים ותובנות להמשך הפיתוח.

3.3 **התוכנית "מלקווים ללמידה":** בשנה"ל תשפ"א תיושם התוכנית ב-186 חטיבות ביניים (סה"כ 37 רשויות מקומיות) בכל שכבות הגיל ז-ט. התוכנית כוללת תהליכי איתור, התערבות, טיפול והמלצות על אבחון והתאמות בדרכי היבחנות בכיתה ט. בשנת הלימודים תש"ף כבר סיימו 79 חטיבות ביניים (ב-15 רשויות מקומיות) את המחזור הראשון של התוכנית ונקבעה לתלמידיהם זכאות/איזכאות להתאמות בדרכי היבחנות בתום לימודיהם בחטיבת הביניים בהתבסס על תיק סמ"ל. בשנת הלימודים תשפ"א לומדים תלמידים אלו בכיתה י, והזכאות להתאמות בדרכי ההיבחנות תעמוד להם בתיכון. לכן אין להגיש בקשות לדיון בוועדה המחוזית בעבור תלמידים **שלמדו בכיתה ט בשנת הלימודים תש"ף** בבתי הספר שבהם מתקיימת **התוכנית "מלקווים ללמידה"**.

להלן קישור לשמות הרשויות ובתי הספר: [שמות בתי ספר והרשויות המקומיות שסיימו מחזור א בתוכנית "מלקווים ללמידה"](#).

לצורך בדיקת הזכאות/איזכאות להתאמות בדרכי היבחנות עבור תלמידים שסיימו לימודיהם בחט"ב בהם יושמה התכנית "מלקווים ללמידה" ניתן לצפות במשלוחיתאו בפורטל מוסדות חינוך- תפריט "דו"חות וניתוחי מידע" – "משוב לבקשת התאמות מוועדות".

ערר על החלטת מל"ל – ככלל, זכות הערר על החלטת הזכאות או אי הזכאות להתאמות בדרכי היבחנות עבור תלמידים שסיימו את לימודיהם בחט"ב בה יושמה התכנית "מלקווים ללמידה", יתקיים במחצית ראשונה של כיתה י'.

3.3.1 **התאמות שאישורן בסמכות ביה"ס ללא אבחון,** ההחלטות על התאמות של הארכת זמן הבחינה והגדלת שאלון הבחינה, התקבלו בצוות החינוכי בחטיבת הביניים. יש לקבל מהם את הנתונים כבר

בשלב זה ולשמור אותם. בבוא העת, כאשר התלמידים ילמדו בכתה יא, יוזמנו ההתאמות הללו על ידיכם מאגף הבחינות בסמוך למועד ההיבחנות של התלמיד ובהתאם ללוח ששפרסם אגף הבחינות מידי שנה.

יחד עם זאת, בבתי הספר/ הרשויות הללו יכולים להיות תלמידים שהגיעו לתיכון מבית ספר אחר שבו לא יושמה התוכנית מ"לקויות ללמידה" – אם ימצא צורך בהתאמות בדרכי ההיבחנות בעבורם, בקשותיהם יועברו לדיון בוועדות התאמה מחוזיות בהתאם לדרכי העבודה והנהלים שהיו נהוגים עד כה והמפורטים בחוזר זה.

3.4 שימו לב! ביטול ההתאמות: הכתבה ושעתוק

ההתאמות: "הכתבת תשובות הבחינה" ו"שעתוק" **מבוטלות.** ההתאמה שתחליף אותן היא הקלדת תשובות הבחינה כמפורט בהמשך. יחד עם זאת במקרים חריגים ובודדים בלבד, שבהם התאמה של הקלדה לא תאפשר לתלמיד להעביר את הידע שרכש, ניתן יהיה לפנות לוועדת חריגים שבאגף הבחינות לצורך המרת ההתאמה לבוחן אנושי. הפנייה תתבצע רק לאחר אישור הבקשה להקלדה ע"י הוועדה המחוזית/ ועדת ערר.

להלן פירוט ההתאמה של הקלדת תשובות הבחינה:

3.4.1 הקלדת תשובות הבחינה: התאמה זו תחליף את שתי ההתאמות: "הכתבה לבוחן נייטראלי" ו"שעתוק" התשובות, לתלמידים שאושרה להם ההתאמה באחת מהוועדות (מחוזית / ערר / חריגים). ההקלדה תתבצע ישירות במערכת ה-iTest בהתאם להנחיות אגף הבחינות. התלמיד רשאי לכתוב נקודות לפני הקלדת התשובות.

3.5 השמעת שאלון הבחינה: ההשמעה תתבצע בשני אופנים בהתאם להחלטת בית הספר:

א. **השמעה באמצעות מכשיר MP3:** בעת בחינת הבגרות יקבל כל תלמיד שאושרה לו ההתאמה כרטיס מיקרו SD עם הקלטת שאלון הבגרות. בעת ההקשבה ניתן לעצור את המכשיר ולחזור לנקודות מסוימות על פי בחירה, לנווט בתוך ההשמעה, לדלג או לחזור ולהקשיב שנית. משרד החינוך סיפק זה מכבר לכל בתי הספר מכשירים מסוג MP3 כולל אוזניות.

ב. **השמעת השאלון באמצעות מערכת ה-iTest:** ההשמעה תתבצע באמצעות מערכת ה-iTest על ידי חיבור לאוזניות בעת בחינת הבגרות. באחריות בית הספר לדאוג שהתלמיד יתייצב למועד המבחן עם אוזניות מתאימות. תלמיד שיבחר לבצע את ההשמעה ב-iTest יוכל גם להקליד את תשובותיו במחשב, גם אם ביה"ס לא ביקש בעבורו התאמה של הקלדת תשובות הבחינה (לא כולל את בחינות הבגרות אנגלית). יחד עם זאת, **אין להסתפק בהגשת בקשה להתאמה מסוג השמעה במקרה שבו נדרשת גם הקלדת התשובות**, שכן ייתכן שהבקשה להשמעה לא תאושר ובכך תיחסם בפני התלמיד גם ההקלדה. לפיכך, בכל מקרה שבו התלמיד זקוק להקלדת תשובות הבחינה יש להגיש בקשה זאת באופן מפורש גם אם במקביל הוגשה בקשה להשמעה. (שימו לב, לא ניתן יהיה להגיש ערר על בקשה להקלדת תשובות הבחינה, אם לוועדה המחוזית הוגשה בקשה להשמעה).

ג. תלמיד שאושרה לו ההתאמה הקלדת תשובות הבחינה ללא השמעה, אפשרות ההשמעה תיחסם בפניו במערכת ה-iTest.

3.6 תרגול הבחינות באמצעות הקלדה במחשב במערכת ה-iTest. יש חשיבות רבה לתרגול עם התלמידים את בחינות התרגול וההדמיה במערכת ה-iTest של מט"ח על פי לוח הזמנים שמפרסם אגף הבחינות. התרגול לאורך השנה הוא באחריות בתי הספר. באחריות ביה"ס לוודא כי האישורים להיבחנות באמצעות ה-iTest מופיעים כראוי במט"ח. פרטים באתר הבחינות המתקשבות בכתובת [בקישור זה](#).

יישום ההתאמות בטכנולוגיה מתקדמת באמצעות מחשב כפי שמפורט לעיל יתקיים בכל מקצועות החובה (פרט למתמטיקה) ובמקצועות נוספים על פי סמלי שאלונים ספציפיים שיפורסמו באתר אגף הבחינות. במקצועות שבהם עדיין לא מיושמת ההקלדה, התלמידים ייבחנו בהתאמה הכתבה לבוחן ניטרי. אגף הבחינות יפרסם את המקצועות הללו. על בית הספר להתעדכן בחוזרי אגף הבחינות בנדון.

3.7 הדגשים בהגשת הבקשות להתאמות בדרכי היבחנות:

יש להגיש את כל הבקשות להתאמות בעבור התלמיד במועד אחד בלבד! אי אפשר להגיש חלקי **בקשות**, ולכן נדרשת הקפדה יתרה לגבי ההחלטה על ההתאמה והיקף ההתאמות הנחוצות. יש לוודא שכל בקשה בעבור תלמיד **מוגשת במלואה לכל ההתאמות הנחוצות עבורו** עד תום כיתה יב. הגשה זו תקל על בית הספר בבניית לוח זמני היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, שכן כל תשובות הוועדה תתקבלנה במועד אחד ומראש, וכך יימנע עומס של הגשה חוזרת ונשנית.

חשוב! אם הבקשה לא תידון בכלל עקב חוסר במסמכים הנדרשים, ניתן יהיה להגישה שוב לדיון בוועדה המחוזית רק במועד הבא, קרי בשנת הלימודים העוקבת.

טבלה מסכמת- התאמות בדרכי היבחנות ברמה 1-2-3

רמה	סוג התאמה	מאפשרת על ידי	בהתבסס על...	הערות
רמה 1 בסמכות ביה"ס	הארכת זמן הבחינה ב-25% ממשך הבחינה	הוועדה הבית ספרית	חוות דעת והמלצות של מורים בכפוף לממצאי דוגמאות מבחנים ובחינת נחיצות ההתאמה	חובה לתעד את התהליך לצורכי בקרה, בהתאם למפורט בחוזר זה. אין צורך באבחון דידקטי או פסיכודידקטי.
	הגדלת שאלון הבחינה	הוועדה הבית ספרית	מסמך רפואי המעיד על אבחנה רפואית עדכנית, חוות דעת והמלצות של מורים.	אין צורך באבחון דידקטי או פסיכודידקטי.
	התעלמות משגיאות כתיב	הוועדה הבית ספרית	חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי דוגמאות מבחנים ובחינת נחיצות ההתאמה	נדרש אבחון דידקטי או פסיכודידקטי. רלוונטי רק למקצועות השפה.
	שימוש בדף נוסחאות מורחב	הוועדה הבית ספרית	חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי דוגמאות מבחנים ובחינת נחיצות ההתאמה	נדרש אבחון דידקטי או פסיכודידקטי.
	יש לתעד את כל תהליכי אישור ההתאמות שבסמכות ביה"ס בהתאם למפורט בחוזר זה.			

רמה	סוג התאמה	מאפשרת על ידי	בהתבסס על	הערות
רמה 2 התאמות המתייחסות לתנאי הבחינה ודרך ההצגה והתגובה	השמעת שאלון הבחינה (ההשמעה בסמלי שאלונים ספציפיים)	ועדת התאמה מחוזית / ערר	אבחון דידקטי או פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי האבחון ודוגמאות משני מבחנים משווים. - להתאמות באנגלית חובה לצרף הרחבה ספציפית בגוף האבחון. - חשוב לשים לב שההשמעה בשפת אם – הבנה הבעה ולשון עברית/ערבית היא התאמה ברמה 3 ונדרש בעבורה אבחון פסיכודידקטי (פירוט בהמשך הטבלה).	באנגלית - לא ניתן להגיש בקשה גם להשמעה וגם להקלדה. הבקשה היא להשמעה או הקלדה. כאשר לתלמיד נדרש כפל התאמות יש להגיש בקשה למבחן מתוקשב, התאמה ברמה 3. אישור ההתאמה במקצוע רבימלל, יחול על כל שאר המקצועות (לא כולל מקצועות שפה). השמעת השאלון תתבצע באמצעות מכשיר MP3 וכרטיס מיקרו SD ייעודי לבחינה או באמצעות מחשב במערכת ה- iTest בהתאם לפרסום סמלי שאלון ספציפיים באתר אגף הבחינות.
	הקלדה תשובות הבחינה על גבי מחשב (ההקלדה תתקיים לפי סמלי שאלונים ספציפיים)	ועדת התאמה מחוזית / ערר בלבד	אבחון דידקטי או פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי האבחון ודוגמאות משני מבחנים הכתובים בכתב ידו של התלמיד. לבקשה להתאמות באנגלית חובה הרחבה ספציפית בגוף האבחון.	באנגלית - לא ניתן להגיש בקשה גם להשמעה וגם להקלדה. הבקשה היא להשמעה או הקלדה. כאשר לתלמיד נדרש כפל התאמות יש להגיש בקשה למבחן מתוקשב - התאמה ברמה 3. אין התאמה של הקלדת תשובות הבחינה במקצועות דלי מלל. אישור ההתאמה במקצוע רב מלל יחול אך ורק על מקצועות רבי מלל. התלמידים ייבחנו באמצעות הקלדת תשובות הבחינה במחשב במערכת ה- iTest בסמלי שאלון ספציפיים לפי הפרסום באתר אגף הבחינות. אישור ההתאמה של הקלדה בלבד, לא יאפשר לתלמיד השמעה באמצעות המחשב ופעולה זו תיחסם בפניו.
	במקצועות שבהם עדיין לא מיושמת ההקלדה וההשמעה, התלמידים ייבחנו בהתאמות הקראה ע"י בוחן אנושי ניטרלי או הכתבה לבוחן ניטרלי (אם קיימת ההתאמה).			

סוג התאמה	מאשרת ע"י	בהתבסס על	הערות
רמה 3 התאמות המתייחסות לתנאי הבחינה, דרך ההצגה, התגובה והתוכן.	מבחן בעל פה במקצועות רבי-מלל	ועדת התאמה מחוזית/ערר	אבחון פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי האבחון, דוגמאות משני מבחנים משווים.
	מבחן מתוקשב באנגלית (השמעה + הקלטה/הקלדה)	ועדת התאמה מחוזית/ערר	אבחון פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים ובכפוף לממצאי האבחון, דוגמת מבחן משווה ובדיקת נחיצות ההתאמה.
	המרת המבחן במתמטיקה למקצוע מדעי אחר	ועדת התאמה מחוזית/ערר	אבחון פסיכודידקטי + אבחון ספציפי במתמטיקה, חוות דעת והמלצות של מורים ובכפוף לממצאי האבחון, דוגמת מבחן, עדויות תומכות ובחינת נחיצות ההתאמה. שימו לב, חובה לצרף אבחון נפרד במתמטיקה (לא הרחבה), המצביע על דיסקלקוליה חמורה ומשמעותית במיוחד
	1. מבחן מותאם	ועדת התאמה מחוזית/ערר	אבחון פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים בהתאם למקצועות שבהם נדרשת ההתאמה ובכפוף לממצאי האבחון, דוגמה של מבחן ועדויות תומכות.
	מבחן מותאם	ועדת התאמה מחוזית/ערר	להשמעה: אבחון פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים ובכפוף לממצאי האבחון, דוגמת מבחן משווה ובחינת נחיצות ההתאמה. להקלדה: אבחון דידקטי או פסיכודידקטי, חוות דעת והמלצות של מורים בכפוף לממצאי האבחון, דוגמת מבחן ובחינת נחיצות ההתאמה
השמעה/הקלדה (נוסף על המותאם) במקצועות -עברית: הבנה, הבעה ולשון במגזר היהודי - ערבית: הבנה, הבעה ולשון במגזר הלא יהודי -עברית במגזר הלא יהודי			לבקשה למבחן מותאם במתמטיקה חובה לכלול הרחבה בגוף האבחון בתחום (בנוסף על תת מבחן חשבון במבחני אינטליגנציה). באנגלית אין בחינה מותאמת בקשות להשמעה או להקלדה במקצועות הללו יוגשו במקרים חריגים ובודדים בלבד. אי אפשר להגיש בקשה להשמעה ללא מבחן מותאם. אפשר להגיש בקשה להקלדה ללא מבחן מותאם.

4.1. הבקשה, המסמכים, העבודות והמבחנים המוגשים צריכים להיות בהלימה לרמה הנדרשת במבחני הבגרות. יש לפעול על פי הנהלים ולהשתמש בנספחים המצורפים. המסמכים שיוכלו לסייע לדיון בנחיצות ההתאמות: שאלון איתור ראשוני (למורה, לתלמיד, להורה, נספחים $1A+2A+3A$), מחוון מורה (נספח ב), תיעוד מפורט של דיונים ותהליכי התערבות מכל סוג בתחום הרגשי, האקדמי ועוד, אבחון דידקטי או אבחון פסיכודידקטי (בהתאם להתאמות הנדרשות); מכתב בכתב ידו של התלמיד, מבחנים של התלמיד (לרבות האופן שבו התקבל הציון המדווח, במקרים שבהם אושרה התאמה – איזו התאמה), הערכה חלופית, תעודות סיום של התלמיד ובמידת הצורך יש לצרף מסמך רפואי.

פירוט על אופן יישום ההתאמות אפשר לקרוא בקישור בחוברת "יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב" בקישור הבא: [יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב](#). יש לשים לב לשינויים שחלו בהתאמות המפורטות בטבלה לעיל שבחוזר זה.

5. הבהרות על פי סוגי התאמות

5.1 הקלדת תשובות הבחינה: כל הבקשות להקלדה יידונו בוועדה המחוזית בלבד.
שימו לב לשינוי! ההקלדה מבטלת את ההתאמות הכתבה לבוחן ניטרלי ושעתוק. לפיכך גם נספח 13 מתבטל.

רצינות: מעבר הדרגתי לשימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים כחלק מהתאמת מערכת החינוך למאה ה-21.

תכלית: לאפשר לתלמידים עם לקויות למידה לעקוף את הקשיים בכתיבה ולבטא את ידיעותיהם באופן מיטבי.

תחולה: החל במועד חורף תשפ"א.

רקע: השימוש בהקלדת תשובות הבחינה בבחינות הבגרות במחשב באמצעות מערכת ה-iTest (במקום שעתוק/הכתבה לבוחן ניטרלי) בעבור תלמידים עם לקויות למידה החל בשנה"ל תשע"ד במקצוע אנגלית והמשיך באופן מדורג לתחומי דעת נוספים. במועדים האחרונים הקלדת תשובות הבחינה במחשב באמצעות מערכת ה-iTest מיושמת במרבית מקצועות רבייהמלל, באנגלית ובמקצוע עברית.

ההתאמה הקלדת תשובות הבחינה במחשב במערכת ה-iTest – למי היא מיועדת?

ההתאמה מחליפה את ההתאמות הבאות:

א. **שעתוק** – אם יש חשד להפרעת למידה הנובעת מההיבט הטכני של תהליכי הכתיבה, הגורמת לרמת קריאות נמוכה של כתב היד ולתוצר ברמה נמוכה שאינם מאפשרים למורה או לבוחן להבין את הכתוב, תוגש לוועדה המחוזית בקשה לדיון בהתאמה הקלדת תשובות הבחינה.

ב. **הכתבה לבוחן ניטרלי** – במקום התאמה זאת תוגש בקשה לדיון בהתאמת הקלדת תשובות הבחינה, אם יש חשד להפרעת למידה דיסגרפיה הגורמת לקושי ביכולת ההבעה בכתב, בתרגום החשיבה לכתיבה, בניסוח והעברת מסר כתוב וקושי משמעותי בתפקודים הניהוליים ובהתארגנות על הדף; וכן בשל קושי גרפומוטורי משמעותי הגורם לעייפות בכתיבה והפוגע בתוכן לאורך זמן (כיוון שגורם לצמצום משמעותי בכתיבה), איטיות חריגה בכתיבה או לכתב יד בלתי קריא גם לנבחן עצמו ולכך שהמסר המועבר אינו תואם את ידיעותיו של הכותב.

לפיכך יובהר כי ההתאמה של "הקלדת תשובות הבחינה" מבטלת את ההתאמות "הכתבה לבוחן ניטרלי" ו"שעתוק" והיא באישור הוועדה המחוזית בצירוף אבחון דידיקטי או פסיכודידיקטי עדכני. ההקלדה תתבצע באופן ישיר במחשב במערכת ה-iTest. התלמיד רשאי לכתוב נקודות עם כלל התלמידים, אך אין חובה בכתיבה מקדימה עצמית.

5.1.1 הבהרות חשובות:

א. במקצועות ובשאלונים שבהם קיימת אפשרות להקלדת תשובות הבחינה, היא תתבצע אך ורק במחשב במערכת ה-iTest. במקצועות רבי מלל בלב שבהם עדיין אי אפשר לקיים את הבחינה במערכות המתקשבות, ההתאמה תתקיים כבעבר (הכתבה/שעתוק).

ב. במקרים חריגים בהם ההתאמה הקלדה במחשב באמצעות ה-iTest לא תסייע במקצועות רבי מלל, לתלמיד עם קשיים כמפורט בסעיף ב' לעיל, ניתן יהיה לפנות בבקשה לוועדת

חריגים שבאגף הבחינות לגבי אהובה סיידוף, בצרף אבחון ואישור הוועדה המחוזית לצורך המרת ההקלדה להכתבה לבוחן אנושי.

5.1.2 הסמכות לאישור ההתאמה : הוועדה המחוזית או ועדת ערר לתלמידים עם לקויות למידה.

5.1.3 אופן הגשת הבקשה לדיון בהתאמה "הקלדת תשובות הבחינה במחשב באמצעות מערכת ה-iTest" בוועדה המחוזית:

את הבקשה יש להגיש לוועדה המחוזית לצורך דיון בהתאמה של הקלדת תשובות הבחינה במקרה שהוכחה נחיצות ההתאמה. הבקשה תוגש בצירוף שתי בחינות של התלמיד מתחומי דעת שונים (בחינות שניתנו לכלל תלמידי הכיתה בהתאם ללוח המבחנים השכבתי), הכתובות בכתב ידו של התלמיד (על הבחינה לכלול לפחות 2 תשובות שאחת מהן בת 15 שורות לפחות) וחוות דעת המורים המצביעה על הקשיים כמפורט בסעיף א או ב לעיל.

לצורך הדיון בבקשה של הקלדת תשובות הבחינה אין צורך בהגשת מבחן משווה.

5.1.4 בקשה להקלדת תשובות הבחינה במקצועות רבי מלל : אישור שיתקבל מהוועדה המחוזית במקצועות רבי-מלל יהיה תקף למקצועות רבי-מלל בלבד. הבקשה תוגש על גבי נספח 11.

5.1.5 אין הקלדת תשובות הבחינה במקצועות שאינם רבי מלל : במקרים בודדים וחריגים בלבד יש לשקול את נחיצות ההתאמה היטב ולהגישה לוועדת חריגים על פי הנוהל הנדרש. הבקשה תוגש באופן ספציפי ונפרד על פי כל תחום דעת והאישור יהיה תקף רק בעבור אותו מקצוע.

5.2 השמעת שאלון הבחינה:

5.1.2 השמעה: אישור שיתקבל מהוועדה המחוזית על ההתאמה "השמעה" ברבי-מלל יהיה תקף לכל המקצועות, כולל מקצועות שאינם רבי-מלל, פרט למקצועות החובה בשפה (אנגלית, עברית/ערבית: הבנה, הבעה ולשון למגזר היהודי והערבי. עברית לדוברי ערבית) ושפה זרה נוספת כמקצוע הגברה. לבקשה להשמעה יש לצרף שתי דוגמאות של מבחנים משווים. **לפיכך, גם במקרה של נחיצות ההשמעה בתחום דעת שאינו רבי-מלל:** יש לבקש בקשה להשמעה ברבי מלל.

5.3 היבחנות בעל פה : ההתאמה קיימת רק במקצועות רבי - מלל (במקצועות טכנולוגיים חובה לוודא עם מפמ"ר המקצוע אם תחום הדעת הוא רב - מלל). בבקשה להתאמה היבחנות בעל-פה במקצועות רבי - מלל יש לצרף שתי דוגמאות של מבחנים משווים משני מקצועות לימוד שונים, הכוללים שתי תשובות של 15 שורות לפחות.

טרם בדיקת נחיצות היבחנות בעל פה יש לוודא שההתאמות ברמה 1-2 אינן יעילות מספיק לתלמיד. לפיכך, יש לצרף הוכחה על אי - יעילות מספקת של ההתאמות השמעה ו/או הקלדה (בהתאם למקור הקושי שאותו מציינים) והתאמות אחרות כגון הארכת זמן הבחינה, המגובה בעדויות תומכות. **במהלך תמלול הבחינה יש להקפיד להימנע מתיקון הנוסח של התלמיד, מהוספה, מתיווך או מפירוש מילים ולשמור ככל שניתן על נאמנות המקור, לדבריו של התלמיד.**

5.4 בקשה להיבחנות במבחן מותאם

5.4.1 במקצועות רבי-מלל יש לצרף לחוות דעת המורה שני מבחנים בכתב ידו של התלמיד, כולל שאלון הבחינה עם ניקוד לכל שאלה וציון כולל.

5.4.2 במקצועות דלי מלל יש לצרף לחוות דעת המורה מבחן אחד מתחום הדעת המבוקש בכתב ידו של התלמיד (לכל מבחן שבו מבוקשת ההתאמה), כולל שאלון הבחינה. למבחן יש לצרף את חוות דעת המורה בליווי הערות, ניקוד לכל שאלה וציון כולל.

תלמידים שאושרה להם ההתאמה להיבחנות במבחנים מותאמים **ילמדו את כל היקף החומר הנדרש לבחינות הבגרות. בחינה מותאמת תכלול את כל נושאי הלימוד לבחינה.**

6. הבהרות על פי מקצועות ותוכניות מיוחדות

6.1 במקצוע אנגלית: מיומנויות הקריאה והכתיבה הן המהות של מקצוע הבחינה ולא אמצעי כמו בתחומי דעת אחרים. על כן, ההתאמות בדרכי ההיבחנות בנוגע למיומנויות אלה, דורשות הקפדה מיוחדת בעת בדיקה מקיפה של רמות התפקוד והביצוע של התלמיד. בקשה להתאמות בדרכי היבחנות באנגלית מחייבת הרחבה ספציפית באנגלית בגוף האבחון.

דגשים: באנגלית אין בחינה מותאמת

בחינה בעל פה - מתבצעת באמצעות מבחן מתוקשב בלבד

היבחנות בשאלון הפיילוט 016471: השימוש במילון אלקטרוני יתאפשר רק לתלמידים שהוועדה המחוזית אישרה בעבורם את ההתאמה להיבחנות עם השמעת שאלון הבחינה. הבחינה תתבצע באמצעות ה־iTest.

6.2 שפות זרות נוספות: בדומה למקצועות אנגלית ועברית, מיומנויות השפה הן ממהות המקצוע, ולא אמצעי לבדיקת ידע. על כן, אי אפשר לפטור את התלמידים עם לקות הלמידה מתפקוד אורייני בבחינות, אלא במקרים חריגים ביותר, בודדים ונדירים בלבד. במקצועות שפה זרה נוספת ניתנות רק ההתאמות בסמכות ביה"ס ובהתאם לחוזר המפמ"ר. במקרים חריגים שבהם תלמיד עם לקות למידה ספציפית יבחר את מקצוע ההגברה כשפה זרה נוספת שאינה מקצוע חובה ויזדקק להתאמות בדרכי ההיבחנות שאינן בסמכות הוועדה הבית ספרית, יש לפנות לוועדת **חריגים**. אם התלמיד נדרש ללמוד מקצוע שפה זרה חובה, לא כהגברה (מעבר לאנגלית), הדיון וההגשה יתקיימו כמו במקצוע אנגלית.

6.3 במקצוע עברית: הבנה, הבעה ולשון (מגזר יהודי), ערבית: הבנה, הבעה ולשון (למגזר שאינו יהודי) ועברית (למגזר שאינו יהודי)

6.3.1 מיומנויות הקריאה והכתיבה - במקצועות אלה נלמדים ונבדקים המיומנויות האורייניות (קריאה וכתיבה) והידע הלשוני. מיומנויות אלה הן מהות המקצוע ולא אמצעי לבדיקת ידע. על כן אי אפשר לפטור את התלמידים עם לקות הלמידה מתפקוד אורייני בבחינות בשפת האם, אלא במקרים חריגים ביותר, בודדים ונדירים בלבד. חשוב מאוד להקנות לתלמידים אסטרטגיות "עקיפה ופיצוי" במהלך כל שנות ההוראה בבית הספר. אסטרטגיות אלה יאפשרו להם להגיע לתפקוד אורייני המאפשר התמודדות עם טקסט כתוב ומטלות כתיבה.

6.3.2 הבחינה בערבית: הבנה, הבעה ולשון (במגזר שאינו יהודי) מחולקת לשני חלקים (ספרות וערבית: הבנה, הבעה ולשון) ולסמלי שאלונים נפרדים.

ספרות: המקצוע הוא רבי־מלל, ולכן כל הנהלים החלים על מקצועות רבי־מלל חלים גם על מקצוע זה.

ההגשה תתבצע ע"ג נספח 10א הספציפי למקצוע זה. להלן סמלי השאלונים הרלוונטיים:

ערבית לדוברי ערבית: 020282, 020281, 020382, 020381

ערבית בבתי הספר הדרוזיים: 021283, 021382, 021282, 021381

לפירוט נוסף יש להתעדכן בחוזר המפמ"ר המתעדכן מדי שנה באתר המפמ"ר.

6.3.3 ההתאמות הקיימות במקצועות שפה:

א. התאמות בסמכות הוועדה הבית ספרית: התעלמות משגיאות כתיב, הגדלת שאלון הבחינה והארכת זמן של 25% ממשך הבחינה. התאמות אלה אמורות לתת מענה למרבית התלמידים המתקשים במקצוע זה בשל לקותם או קשייהם.

ב. התאמות בסמכות הוועדה המחוזית: בעבור התלמידים שההתאמות שבסמכות הוועדה הבית ספרית אינן יעילות דיין עבורם, אפשר לבקש מבחן מותאם ובמקרים חריגים ובודדים בלבד השמעה/הקלדה כמפורט להלן:

1. מבחן מותאם במקצועות עברית: הבנה, הבעה ולשון (מגזר יהודי) וערבית: הבנה, הבעה ולשון (מגזר לא יהודי): בשונה מיתר המקצועות, שאלון הבחינה המותאם במקצועות עברית או ערבית: הבנה, הבעה ולשון, שונה משאלון הבחינה הרגיל. שאלון הבחינה נבנה במיוחד לתלמידים עם לקות למידה ספציפית הגורמת להפרעת למידה. כללי ההיבחנות במבחן מותאם ברבימלל חלים גם על מבחן מותאם בעברית לדוברי ערבית (למגזר שאינו יהודי).

2. בקשה להתאמות "השמעה" ו"הקלדה" במקצועות השפה במקרים חריגים ביותר, בודדים ונדירים במקצועות: עברית: הבנה, הבעה ולשון (מגזר יהודי), ערבית: הבנה, הבעה ולשון, ועברית (למגזר שאינו יהודי). על רקע של לקות קריאה או כתיבה חמורה ונדירה במיוחד אפשר לבקש בעבור התלמיד את ההתאמה השמעה/הקלדה במבחן מותאם. גם בקשות מיוחדות אלה יידונו בוועדת ההתאמות המחוזית, והן יבחנו את רמות התפקוד והביצוע של התלמיד בקפידה רבה.

- בקשה להשמעת שאלון הבחינה: במקרים חריגים בלבד, כאשר הוכח שמבחן מותאם אינו מענה מספק, יש לשקול הגשת בקשה לוועדת התאמות להשמעה רק נוסף על המבחן המותאם. הבקשה תידון רק אם יימצא כי מבחן מותאם אינו מספק.
- בקשה להקלדת תשובות הבחינה: אפשר לבקש הקלדה ללא מבחן מותאם, במקרים חריגים ובודדים ובהתאם לקשייו של התלמיד.

יש להדגיש כי לצורך בקשה של השמעה/הקלדה חוות הדעת חייבות לכלול ממצאים מוצקים מאוד, הנשענים על בדיקה מקיפה של רמת התפקוד והביצוע של התלמיד, באופן מעמיק ולאורך זמן, הנשענים על התערבות לימודית, נתמכים בדוגמאות לליקויי קריאה/כתיבה חמורים והמוכיחים את נחיצות ההתאמה ואת ויעילותה.

למידע נוסף על התאמות במקצוע ערבית/עברית לדוברי ערבית במגזר הערבי והדרוזי יש לעיין באתרי המפמ"ר.

6.4 התאמות בדרכי ההיבחנויות במקצועות מדעיים (מקצועות דלי מלל: מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, מחשבים או רבי מלל – ביולוגיה) להלן הפירוט:

6.4.1 התאמות במקצועות מדעיים בסמכות הוועדה הבית ספרית: הארכת זמן, הגדלת שאלון הבחינה ודף נוסחאות מורחב.

6.4.2 התאמות במקצועות מדעיים בסמכות הוועדה המחוזית: השמעה/הקלדה, בחינה בעלפה, מבחן מותאם, המרת המבחן במתמטיקה למקצוע מדעי אחר. **לאחר אישור הוועדה יתבצע היישום בהתאם להוראות באתר המפמ"ר.**

• **בחינה בעלפה:** במקצועות האלה אין התאמה של בחינה בעלפה, למעט במקצוע ביולוגיה. בבחינת המעבדה בביולוגיה – אין בחינה בעלפה.

• **השמעת השאלון:** בקשה להתאמה של השמעת שאלון הבחינה במקצועות אלה ניתנת רק בהגשת בקשה להשמעה במקצועות רבי מלל. אישור ההתאמה במקצועות רבי מלל יחול על כל שאר המקצועות. ההתאמה של השמעה במקצועות דלי מלל תחול רק לחלקים שאינם חשובים.

• **הקלדת תשובות הבחינה:** אין התאמה של הקלדת תשובות הבחינה במקצועות דלי מלל.

6.5 במקצוע מתמטיקה

הבקשות המוגשות להתאמות בדרכי ההיבחנויות לוועדה המחוזית חייבות לכלול אבחון מורחב בתחום (מעבר לפירוט הניתן בתת המבחן חשבון במבחן האינטליגנציה).

6.5.1 ההתאמה הכתבה לבוחן ניטרלי אינה קיימת במקצוע מתמטיקה. במטלות מתמטיות מוטל עומס רב על תפקודי זיכרון ותפקודי קשב, תפקודים הנחוצים גם לשימוש יעיל בהתאמות הכתבה לבוחן ניטרלי. "התחרות" על משאבים קוגניטיביים זהים בין ההתאמה הכתבה לבוחן ניטרלי לבין מטלות מתמטיות מבטלת את יעילותה של התאמה זו במקצוע מתמטיקה. במקרים חריגים ובודדים אפשר לפנות לוועדת החריגים לבקשת ההתאמה שעתוק הבחינה.

6.5.2 המרת הבחינה במתמטיקה במקצוע מדעי אחר: לתלמידים עם דיסקלקוליה חמורה, חריגה מאוד ואף נדירה ניתן להגיש את הבקשה לדיון לוועדה המחוזית בסוף כיתה ט כדי לאפשר לתלמיד הזקוק לכך, למידה רציפה במקצוע ההמרה בשנות לימודיו בתיכון. תלמיד שאושרה בקשתו להמרת המבחן במתמטיקה במקצוע מדעי אחר, נדרש ללמוד מקצוע מדעי אחר. [מקצועות ההמרה מפורסמים בחוזר מנכ"ל.](#)

בשל החריגות ונדירות הלקות חובה לצרף לבקשה להמרה אבחון נפרד במתמטיקה (מעבר להרחבה בתחום), המצביע על דיסקלקוליה חמורה ומשמעותית במיוחד (נוסף על האבחון הפסיכודידקטי). לקביעת המקצוע המדעי שימיר את לימודי המתמטיקה, לאחר אישור הוועדה, יש לתאם עם מפמ"ר המקצוע המבוקש כהמרה.

6.6 מקצועות שאין בהם נספח מתאים: בקשות להתאמות במקצועות נוספים שאין להם נספח ספציפי, אפשר להגיש על נספח אחר שנראה רלוונטי למקצוע מבין הנספחים 9-11 (לא רלוונטי להגברה נוספת בשפה זרה). יש לוודא עם מפמ"ר המקצוע את ההתאמות הקיימות במקצוע לפני ההגשה לוועדה המחוזית.

6.7 כיתות/תכניות מיוחדות (לא כולל חנ"מ²) – תלמידים במסגרות אלה (טו"ב, מחוננים) שקיבלו

אישור להיבחנות בכיתה י בבחינות הבגרות במקצועות ספציפיים, וקיים חשד כי יש להם לקות למידה, יש לבדוק את נחיצות ההתאמות שניתנו להם במקצועות אלה במהלך כיתה ט. במידת הצורך ועל פי החלטת הוועדה הבית ספרית תוגש בעבורם בקשה לדיון לוועדת ההתאמות המחוזית לפני המעבר לכיתה י (בסוף כיתה ט – 3.6.2021). לבקשה יש לצרף את התעודות של כיתות ח-ט. זאת, כמובן, אם הבקשה עומדת בדרישות הפורמאליות. במקרים חריגים, כגון חטיבות ביניים עצמאיות, תכניות האצה, מעבר בין מסגרות ו/או קליטה מאוחרת במסגרת החינוכית, יש לפעול בהתאם להוראות האגף שאליו משתייכים תלמידים אלה וזאת במקביל להגשת בקשות לוועדה המחוזית.

לאחר אישור הבקשות על ידי הוועדה המחוזית יש להתעדכן בהליך הבחינה, המבנה ואופן יישום ההתאמות בהתאם להוראות שיתפרסמו באתר המפמ"ר בסמוך למועד הבחינה.

הערה כללית: בשל השונות במאפייני המקצועות השונים חובה להתעדכן גם באתרי מפמ"ר במקצועות השונים נוסף על המפורט בחוזר זה.

7. נוהל הגשת הבקשות לוועדות התאמה מחוזיות

1. הבקשות יישמרו בבית הספר בקלסרים בצירוף נספח 2: ריכוז בקשות התאמה ויכללו רשימה מרוכזת של כל הבקשות הכלולות בקלסר בחתימת מנהל בית הספר. **חתימת המנהל מאשרת כי הבקשות נבדקו והן כוללות את כל המסמכים הנדרשים** בהתאם להנחיות האגף.

2. מסמכיו של כל תלמיד יהיו אסופים בשמרדף נפרד, ובראשם:

א. נספח 1 – בקשות להתאמות: רשימת מסמכים וההתאמה המבוקשת

ב. נספח 3 – טופס הפניה לדיון בוועדת התאמה מחוזית הכולל סיכום דיון בוועדה הבית ספרית.

נוסף על אלה יש לצרף לכל בקשה גם את המסמכים המפורטים להלן:

✓ צילום תעודת הזהות של התלמיד.

✓ צילום גיליונות הציונים וההערכה לאורך השנה ותעודות הסיום של התלמיד מכיתות ט ורי.

לבקשות המאושרות להגשה בסוף כיתה ט יש לצרף את צילום תעודות הסיום של התלמיד

מכיתה ח ר ט ואת גיליון הציונים של כיתה ט.

✓ חוות דעת מפורטת של המורה/ים במקצועות שבהם מבוקשת ההתאמה (ראה נספחים

מתאימים 9-12).

✓ עבודות ומבחנים רלוונטיים של התלמיד (מבחנים מקוריים ולא צילומים) עם תאריך הבחינה,

התיקונים, הניקוד הפנימי והציון הסופי, הערות המורה ושאלוני המבחן. חשוב להדגיש את

האופן שבו התקבל הציון המדווח: האם בסיוע התאמה או לא, אם כן, איזו התאמה, האם

הייתה דרך הערכה שונה (הערכה חלופית וכד').

✓ מכתב בכתב ידו של התלמיד המסביר את נחיצות ההתאמות בעבורו. המכתב ינוסח על ידו.

² הנחיות בדבר התאמות בבחינות לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים, מופיעות מידי שנה בחוברת הקמת בסיס הדיווח למנהלי חטיבה עליונה, פרק החינוך המיוחד. יודגש, כי הנחיות המפורטות בחוזר הנהלים הנוכחי, כוללות את התלמידים עם לקויות למידה אשר זכאים לתמיכה לשעות שילוב מסל התמיכה המוסדי.

✓ ויתור סודיות חתום. להלן הקישור: [אישור הורים על ויתור סודיות והעברת מידע מביה"ס לוועדות התאמה](#).

✓ האבחון הרלוונטי: דידקטי או פסיכודידקטי או פסיכולוגי ודידקטי, בהתאם להתאמות המבוקשות. על האבחון להיות חתום ותקף. (לכל המוקדם החל ב-1 ביולי של סיום כיתה ו'). וכאמור, אין להגיש אבחון חדש שטרם עברו לפחות שישה חודשים מיום קבלתו והתקיימה התערבות בהתאם להמלצותיו ומקורות החוזק של התלמיד לפני הגשת הבקשה לדיון בוועדה המחוזית.

✓ שימו לב: יש להקפיד להגיש בקשה מלאה, כמופרט לעיל. לא תתאפשר השלמת מסמכים לוועדה לאחר הגשת הבקשה.

8. לוח הזמנים להגשת בקשות להתאמות בדרכי היבחנות לוועדות התאמה מחוזיות

1. הגשת כל הבקשות – עד יום חמישי 3 ביוני 2021 (כ"ג בסיוון התשפ"א).
2. החזרת תשובות מהוועדה המחוזית למועד חורף תשפ"ב – עד יום חמישי 14 באוקטובר 2021 (ח' בחשוון התשפ"ב).
3. החזרת תשובות מהוועדה המחוזית למועד קיץ תשפ"ב – עד יום שני 3 בינואר 2022 (א' בשבט התשפ"ב).
4. באחריות בית הספר להקפיד לבדוק את הגעת התשובות מהוועדה המחוזית עד התאריך האחרון המפורסם לפי כל מועד. אם לא התקבלה תשובה יש לחזור לוועדה המחוזית לבדוק את הסיבה. מומלץ להכניס את התאריכים לבקרה ללוח הזמנים של בית הספר.
5. יש ליידע את התלמיד ואת הוריו על אודות החלטת הוועדה עם קבלת התשובה בבית הספר. נדרשת הקפדה יתרה במקרים שבהם הבקשה נדחתה באופן חלקי או מלא על ידי הוועדה המחוזית.
6. אם התלמיד או בית הספר מעוניינים להגיש ערר על ההחלטה, יש לשים לב למועדים הנקובים בתשובת הוועדה המחוזית ולפעול בהתאם.

9. ועדות ערר

9.1 הגשת ערעור על החלטת ועדה בית ספרית: הורים או תלמיד המבקשים לערער על דחיית הבקשה עלידי הוועדה הבית ספרית יפנו אל מחנך הכיתה עם הנימוקים לערעור. מחנך הכיתה ורכז ההתאמות הבית ספרי יגישו את הערעור בצירוף כל המסמכים שהיו מונחים בפני הוועדה הבית ספרית לוועדת התאמות מחוזית בהיותה ועדת ערר במועדי ההגשה הקיימים (ראה לוח זמנים). ועדת ההתאמות המחוזית ביושבה כוועדת ערר, תהיה הערכאה האחרונה בעניינו של התלמיד בנוגע להתאמות שבסמכות בית הספר.

9.2 הגשת ערעור על החלטת הוועדה המחוזית/חריגים – ועדת ערעורים עליונה:

א. מורים, הורים או תלמידים המבקשים לערער על החלטת הוועדה המחוזית או ועדת חריגים יפנו את הבקשה לוועדת ערר. הבקשה תועבר לוועדת ערר באמצעות מנהל בית הספר בלבד ובחתימתו.

ב. אפשר לערער על החלטתה של ועדת ההתאמות המחוזית או ועדת חריגים רק פעם אחת בעבור כל תלמיד. לכן, יש לבחון היטב את טיב העדויות שנאספו לביסוס הטענות לערעור ולשקול אם

להגישו במועד שנקבע על ידי הוועדה המחוזית או להמתין למועד הבא, שאליו יצורפו ראיות נוספות ומוצקות יותר התומכות בבקשה (פירוט המועדים בהמשך).

ג. ערעור יוגש רק על **בקשות שנדונו** בוועדת ההתאמות המחוזית או ועדת חריגים **ונדחו**. יודגש שאין להגיש ערעור במקרה של בקשה שנשלחה לוועדת ההתאמות המחוזית או ועדת חריגים ותשובת הוועדה הייתה: "לא נדון".

ד. יש ליידע את התלמיד ואת הוריו אודות ההחלטה עם קבלת התשובה בבית הספר. נדרשת הקפדה יתרה במקרים שבהם הבקשה נדחתה באופן חלקי או מלא על ידי הוועדה המחוזית.

ה. **שימו לב:** הבקשה תידון אך ורק על סמך המסמכים שביה"ס יצרף בעת הגשת הערעור. יש להקפיד להגיש בקשה מלאה, כמפורט לעיל וכן בהתאם להערות בתשובת הוועדה המחוזית.

לא תתאפשר השלמת מסמכים לוועדה לאחר הגשת התיק.

ו. הדיון בוועדת ערר יהיה **הדיון האחרון** בעניינו של התלמיד והחלטתה תהיה סופית.

ז. **לבקשת הערעור יש לצרף את שני המסמכים הבאים: נספח 8 ונספח 8א מלאים וחתומים** המצורפים לחוזר זה בהתאם לפירוט הבא:

1. ציון מועד הבחינה של התלמיד (חורף / קיץ) ושנה"ל שייבחן בה

2. **לצרף את כל החומר שהוגש לוועדה המחוזית או לוועדת החריגים** באופן ברור וקריא וכן את תשובת הוועדה המחוזית/חריגים במלואה. נוסף על כך יש לוודא כי בחומר המצורף נמצאים **כל המסמכים** על פי המפורט בנספח 1 בחוזר הנהלים ("רשימת מסמכים" להגשה לוועדה מחוזית).

3. **בקשה ללא נספחים אלה לא תתקבל, על כן יש להקפיד למלא את הנספחים ואת שם איש הקשר בבית הספר.**

4. אם התלמיד נבחן כבר בבחינות הבגרות, נא לצרף גם את גיליון ציוני הבגרות.

5. מומלץ לצרף חומרים חדשים הרלוונטיים לבקשת הערעור, אם יש.

9.3 נוהל הגשת ערעור:

לוח זמנים להגשת הבקשות לוועדת ערר:

1. הגשת ערר בסמוך לקבלת תשובת הוועדה המחוזית:

○ על פי המצוין בתשובת הוועדה המחוזית בלבד, **עד 21 יום** ממועד קבלת התשובה, והיא תנאי לדיון באותו המועד.

2. הגשת ערר **שלא** בסמוך להחזרת תשובת הוועדה המחוזית: במקרה שאין בידי בית הספר כל המסמכים הנדרשים לערעור או אם התלמיד טרם הגיע לרמה הנדרשת, יוכל בית הספר להגיש ערעור לקראת מועד הבחינות הבא על פי התאריכים הבאים:

○ למועד חורף תשפ"ב לא יאוחר מהתאריך 7.11.21, ג' בכסלו התשפ"ב

○ למועד קיץ תשפ"ב לא יאוחר מהתאריך 13.1.22, י"א בשבט התשפ"ב

בהתאם לנאמר לעיל, במקרים יוצאי דופן, שבהם תשובת הוועדה המחוזית שונות לכל התאמה (לחלק מההתאמות אין הצדקה ולחלק חוסר ידע), אפשר להגיש את הערעור בפיצול למועדים שונים, על פי המפורט בסעיפים 1 ו-2.

10.1 ועדת חריגים: תלמידים הזקוקים להתאמות החורגות מההתאמות שבסמכות ועדת התאמות בית ספרית וועדת התאמות מחוזית (כגון הארכת זמן של 50%), יפנו לוועדת חריגים.

א. בקשות לוועדות חריגים אפשר להגיש על רקע לקות רפואית או נפשית **שאינה לקות למידה**. מאחר שמדובר בבקשה חריגה במיוחד יש לשקול היטב את הגשתה לוועדת חריגים. יש לגבות את הבקשה בכל המסמכים הרלוונטיים התומכים בבקשה, כולל מסמכים רפואיים מתאימים, אבחונים, חוות דעת המורים ועבודות/מבחנים של התלמיד מקוריים. **הבקשה תוגש על ידי מנהל/ת ביה"ס.**

10.2 הגשת בקשות לאגף הבחינות לנבחנים בשנת הלימודים תשפ"א:

א. **בקשות לוועדת חריגים** יש להגיש אל הגב' אהובה סיידוף באגף הבחינות, על פי הכתובת המופיעה בנספח 5 ולוח הזמנים המפורט באתר אגף הבחינות.

ב. **דיווח לאגף הבחינות:** הדיווח על ההתאמות בדרכי ההיבחנות יתבצע במנבסנ"ט בעבור **נבחנים בשנת הלימודים תשפ"א בלבד** בהתאם לתאריכי הדיווח המפורסמים באתר אגף הבחינות כמדי שנה. לאחר הדיווח על בית הספר לוודא שהבקשה אושרה בדו"ח משוב לבית הספר ובמקביל לעקוב אחר הוראות אגף הבחינות.

תרשים התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב הנבחנים בשנה"ל תשפ"ב

באישור הוועדה הבית ספרית

נדרש אבחון
(דידקטי ו/או
פסיכודידקטי)

ללא אבחון

• הארכת זמן (25%)
מזמן הבחינה)
• הגדלת שאלון הבחינה

• דף נוסחאות מורחב
• התעלמות משגיאות
כתיב

דגשים לכל סוגי ההתאמות (1,2,3)

• נדרש תהליך היכרות עם התלמיד לאורך השנים.
• הערכת תפקוד וביצוע, תוך דגש על תהליכי התערבות, למידה/הערכה.
• תיעוד בדיקת נחיצות ההתאמות לקראת בחינות הבגרות, באופן מדורג לאורך השנה.
• הגשת הבקשות לוועדת ההתאמות המחוזית עד תאריך 3.6.2021 (עבור מועד חורף וקיץ)
• יש להגיש בקשה אחת במועד אחד לכל ההתאמות

הערות

• מכתב בכתב ידו של התלמיד- נדרש מכתב בכתיבה חופשית, ללא הדרכה מקדימה ולא מוקלד.
• לבקשת היבחנות בע"פ ברבי מלל המוגשות לוועדה המחוזית, נדרשים מסמכים המעידים על אי יעילות התאמות השמעה ו/או הקלדה. (בהתאם לקשיים)
• השמעת שאלון והקלדת תשובות: בסמלי שאלון ספציפיים, לפי הנחיות אגף הבחינות.

באישור וועדת ההתאמות המחוזית

תחום דעת התאמה	רבי מלל	מתמטיקה ומקצועות דלי מלל	מקצועות שפה: • עברית: הבנה, הבעה ולשון • ערבית: הבנה, הבעה ולשון • עברית לדוברי ערבית	אנגלית
השמעה	2 מחווי מורים (11/11א) + 2 מבחנים משווים במקצועות שונים	אישור ברבי מלל תקף גם למתמטיקה ומקצועות דלי מלל. לכן, לצורך בקשה להשמעה במקצוע דל מלל – יש להגיש בקשה לרבי מלל.	במקרים חריגים ובודדים בלבד: הבקשה תוגש רק בנוסף למבחן מותאם, נדרש מבחן משווה.	הבקשה היא להשמעה א הקלדה. יש להגיש מבחן משווה, נספח 12 + חיבור עם ציון
הקלדה	2 מחווי מורים (11/11א) + 2 מבחנים בכתב ידו של התלמיד בשני תחומי דעת שונים	אין הקלדה במקצועות דלי מלל	במקרים חריגים ובודדים בלבד: ניתן לבקש ללא מבחן מותאם	
בעל פה	2 מחווי מורים (11/11א) + 2 מבחנים משווים במקצועות שונים (תמלול הבחינה בע"פ) + הוכחה לאי יעילות השמעה/הקלדה.			יישום בבחינה מתוקשבת. הרחבה בתחום אנגלית בגוף האבחון הפסיכו-דידקטי. מחוון מורה (נספח 12), מבחן משווה (תמלול של הבחינה בע"פ), 2 חיבורים בכתב ידו של התלמיד עם ציון
מותאם	2 מחווי מורים (11/11א) + 2 מבחנים במקצועות שונים	הרחבה בתחום המתמטיקה בגוף האבחון הפסיכו-דידקטי. מחוון מורים (נספח 9/9א) + מבחן דוגמה	מחוון מורים (נספח 10/10א), מבחן דוגמא, חיבור של התלמיד (כ-15 שורות)	
המרה		מתמטיקה- מחוון מורים (נספח 9/9א), דוגמת מבחן. אבחון נפרד ומעמיק במתמטיקה המצביע על קיומה של דיסקלקוליה חמורה		

את כל הבקשות לוועדת התאמות יש להגיש על גבי הנספחים המתאימים, בצירוף: נספח 1, נספח 3 חתום ע"י מנהל, אישור הורים (נספח 4), תצלום ת.ז, תעודות (כיתות ט + י + שנה אחרונה לתלמידי יא), מכתב תלמיד, מחווי מורים (נספחים 9-12), ואבחון משולב (פסיכו-דידקטי) חתום בכתב יד המאבחן (פרט להשמעה/הקלדה במקצועות רבי מלל ואנגלית בהם ניתן להסתפק באבחון דידקטי).

נספחי רשות מסמכים המסייעים לצוות החינוכי	נספחי מערך מל"ל – "מלקויות ללמידה"	נספחי חובה (1-4), (8-12,14) נספחי מידע (5-7)
נספח 1א, 2א, 3א : שאלון איתור ראשוני (למורה, לתלמיד, להורה) נספח ב - בדיקה להיכרות והתבוננות בתלמיד - קריאה נספח ג - הודעה להורים	נספח 4 מל"ל – ערעור על החלטת מערך האבחון מל"ל – "מלקויות ללמידה"	נספח 1 – רשימת מסמכים וההתאמה המבוקשת נספח 2 – טופס ריכוז בקשות להתאמות בדרכי היבחנות נספח 3 – טופס הפנייה לוועדת התאמות מחוזית נספח 4 – הסכמת הורים לויתור סודיות נספח 5 – בעלי תפקידים במנהל הפדגוגי ובמחוזות נספח 6 – תמצית דיון בהתאמות בדרכי היבחנות בוועדה בית ספרית נספח 7 – סטנדרטים לביצוע בחינה בעל פה לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב נספח 8 + 8א – ערעור על החלטת הוועדות נספח 9 + 9א – מתמטיקה (עברית/ערבית) – דיווח מורה נספח 10 + 10א – עברית/ערבית : הבנה, הבעה ולשון - דיווח מורה נספח 11 + 11א – מקצועות רבי מלל (עברית/ערבית) – דיווח מורה נספח 12 – אנגלית – דיווח מורה נספח 14 – חדש! הארכת זמן ו/או הגדלת שאלון - סיכום הוועדה הבית ספרית